

Válaszlevél

Az alábbiakban az MKL októberi számában megjelent, Farkas Etelka, Lente Gábor és Somsák László szerzőhármas által jegyzett „Kémia-, vegyész- és kémiatanár-képzés a háromciklusú felsőoktatásban” c. cikkre kívánok reagálni. Bár a szerzőknek mindannyian elsősorban hálával tartozunk az igényes és nagyon sok részletre kiterjedő összefoglalóért, néhány állításukra az alábbiakban szeretnék röviden válaszolni.

1. Az MKL 2009. áprilisi és júniusi számába írt cikkeimben (az áprilisi cikkben Kertész János professzor úr mellett társszerző voltam) is részletesen írtam a kémiatanári pálya nehézségeiről, a kollégák helyzetének ellehetetlenüléséről és az e folyamat megállítása, illetve visszafordítása érdekében általam kívánatosnak tartott lépésekről. A bolognai folyamatba bevont tanárképzés által támasztott akadályokat, amelyekkel a kémiatanári pályára készülő hallgatók szembetalálkoznak, csak a júniusi cikk 7. pontjában részleteztem. Ebből tehát nem következik az, hogy a kétciklusú tanárképzést a kémiatanári pálya népszerűségvesztése kizárólagos okának tartanám. Viszont továbbra is állítom, hogy ha ez a rendszer változatlanul fennmarad, megadja a kegyelemdőfést a kémiatanár-képzésnek, és ezért hosszú távon a magyarországi kémiatanításnak is. Ezt az állításomat nemcsak a sok kollégával folytatott hosszas beszélgetések és viták, hanem saját tapasztalataim, és az általam oktatott kémia BSc-s hallgatók körében végzett kis mintás felmérés is alátámasztja (ez utóbbi eredményeit a 2009. okt. 17-i Bolyai Műhelykonferencián mutattam be, l. www.bolyai.elte.hu/dyn/eloadas/mu-helykonf/bscmu-hely/2009/).

2. Arról, hogy a kémiatanár-képzés hivatalosan a Pedagógiai és Pszichológiai Kar (PPK) irányítása alatt áll, egyáltalán nem írtam (egyik cikkben sem), tehát azt sem állíthattam, hogy ez országos jelenség és probléma lenne (tudtam is, hogy nincs így). Egyetértek azzal, hogy ez az ELTE részéről súlyos hiba volt, de szeretném hangsúlyozni, hogy ebben a TTK oktatói egyáltalán nem vétkesek! Sőt, minden lehetséges fórumon és alkalommal tiltakoztak és tiltakozunk azóta is e döntés ellen (mind- eddig látszólag hiába, aminek okait érdemes lenne külön elemezni). Most éppen a vita újabb fellángolása várható, mivel a tanári mesterképzés beindulásával gyűlnek a tapasztalatok

Amint Olvasóink is tapasztalhatják, a Magyar Kémikusok Lapja szerkesztősége figyelemre méltó problémaérzékenységről tett tanúbizonyságot, amikor elindította az „Oktatás” rovatot. A kémia oktatásával, a kémiatanárok képzésének problémájával foglalkozó írások mindegyike hasznos és élvezetes olvasmánya lehet a téma iránt érdeklődő Olvasónak. Vannak köztük kifejezetten vitaindítóknak szánt cikkek is. És néhány hónap alatt eljutottunk oda, hogy az újonnan megjelenő cikkekből idézik a korábbi cikkeket, olykor vitába szállnak annak néhány megállapításával.

Nagy örömmre szolgál, hogy ezek a viták mentesek a személyeskedéstől, és a vitatkozó felek nem szubjektív benyomásaikra, hanem tényekre alapozva próbálják meg kifejezteni álláspontjukat. Csak ez a biztosítéka annak, hogy a vita nem egymás melletti elbeszélést, sértődést, hanem az esetleges félreértések tisztázását és egymás gondolkodásának, érveinek minél jobb megismerését szolgálja. Ezzel a meggyőződéssel ajánlom figyelmükbe Szalay Luca írását, amelyben egy korábbi kiváló tanulmány kémiatanárok képzésével kapcsolatos néhány kitételére reagál.

Tóth Zoltán

az ebből a sajátos rendszerből származó gyakorlati nehézségekről is (az elvi problémát Önök is említették). Ám valóban ez az ELTE saját gondja, amire nekünk még a többi kérdésen túl is megoldást kell keresnünk.

3. Mindemellett meg kell említenem, hogy az ELTE kémiatanár mesterszakára 2009-ben felvett hallgatók száma helyesen 1 (azaz egy!) fő. Ez az adat a felvi.hu honlapon valóban nem szerepelt, ezért állították az októberi cikk szerzői, hogy csak a SZTE-n indult 2009-ben nappali tagozaton kémiatanár-mesterképzés. Ennek persze mindössze annyi a jelentősége, hogy ezen egyetlen (és egyébként jobb sorsra érdemes) hallgató képzése során ismerkedünk meg az új rendszer buktatóival. A teljesség kedvéért azt is meg kell jegyezmem, hogy ez a kémiatanár mesterszakos hallgató eredetileg biológus-mérnök-ként végzett, mérnöktanári diplomája is van (valamint PhD-abszolutórium) és már öt éve tanít. Ilyenformán tehát ő sem fogja növelni a kémiatanári pályán dolgozó kollégák számát. Ezzel kapcsolatban szeretném felhívni arra is a figyelmet, hogy ugyanez érvényes a levelező kémiatanár szakos hallgatók nagy részére is, hiszen közöttük minden bizonnyal (bár erre statisztikai adatokat nem ismerek) tényleg többségben lehetnek az eredetileg főiskolán tanári diplomát szerzett, már jelenleg is tanító kollégák.

4. A tanári szakra való érdemi felvételi vizsgáról azt írtam, hogy ennek elsődleges feltétele az, hogy legyen elég olyan jelentkező, akik közül lehet és érdemes válogatni. Álmaimban tartunk ilyen felvételt, de a valóságban csak akkor lesz erre esély, ha a kémiatanári pályát akkor lesz erre esély, ha a kémiatanári pályát sikerült újra a vonzó, szép és minden tekintetben megbecsült hivatás szintjére emelnünk. Az ehhez a célhoz vezető úton pedig számos, jól átgondolt, alaposan megvitattott és összehangolt intézkedésnek kell történnie, amelyek

közül a tanárképzés jelenlegi kétciklusú rendszerének átalakítása csak az egyik lehet.

5. Azzal az állítással kapcsolatban, hogy a kémiatanári pálya iránti érdeklődés csökkenése és az önálló kémia tantárgy megszűnésének veszélye nemzeti jellegűnek tűnik, szeretnék emlékeztetni az áprilisi cikkünkben tett kijelentésemre (108. o.), mely szerint hasonló gondokról (értsd: a természettudományos tárgyak iránti érdeklődés Európa-szerte általánosnak tekinthető visszaeséséről, a természettudományos tanárképzés fontosságáról és a gyakran előforduló tanárhiányról) hallottunk a Franciaországban rendezett „Learning sciences in the Europe of knowledge” (Grenoble, 2008. október 8–9.) konferencián. Nagy-Britanniában a tanárképzési és a közoktatási rendszer a miénktől teljesen eltérő alapon szerveződik, de a természettudományos tantárgyakat tanító tanárok hiánya valóban súlyos probléma. Nekik persze sajátos gondjuk még az is, hogy 16 éves kor alatti gyerekeknek gyakran olyan tanárok tanítanak a „science” tárgyon belül kémiát, biológiát vagy fizikát, akik a felsőoktatásban az adott tantárgyat nem, vagy nem kellő mélységben tanulták (www.parliament.the-stationery-office.co.uk/pa/ld199900/ldselect/ldsctech/38/3809.htm), mint ezt a természettudományos tantárgyak integrációja elleni MKE-állásfoglalásba is belefogalmaztuk. Azóta sajnos az ilyen jellegű problémákra vannak már magyar tapasztalatok is...

Végezetül pedig kívánok mindannyiunknak sok-sok erőt és kitartást ahhoz, hogy ezekben a nehéz időkben se adjuk fel a reményt és minden körülmények között folytassuk a harcot a jövő kémiatanáriairért.

Barátsággal:

Szalay Luca